

же бути і зміна суто пропорційної виборчої системи на пропорційно-мажоритарну, яка б забезпечувала у парламенті інтереси не тільки партійних верхівок, підтримуваних олігархічними кланами, але й інтереси жителів тих регіонів, з яких вони були б обрані. Саме така система могла б бути альтернативою федералізації країни або перспективі створення верхньої палати парламенту. Враховуючи вкрай низькі показники участі громадян України в діяльності громадських організацій, слід максимально зменшити тиск держави на громадянське суспільство шляхом створення системи місцевого самоврядування за зразком країн Західної Європи. Це буде сприяти поступовій демократизації країни на локальному рівні, створенню осередків громадянського опору свавілля місцевої влади.

Пропоновані шляхи реформування політичної системи можуть призвести до негативних наслідків, пов'язаних з певною втратою «керованості» країною, з виникненням нових форм соціально-політичних конфліктів, з посиленням напруження у відносинах центру та периферії. Але реалізація «президентського сценарію» призведе до гіршого — відтворення політичного минулого, укорінення авторитаризму та втрати історичного шансу на розбудову в осяжній перспективі сучасної демократичної та правової держави.

Примітки до розділу 15

1 Магун В.С. Революция притязаний и изменение жизненных стратегий в столицах и провинции // Куда идет Россия?.. Социальная трансформация постсоветского пространства. — М.: Аспект Пресс, 1996. — С.306-317.

2 Симончук Е. Средний класс: украинские реалии // Классовое общество. Теории и эмпирические реалии / Под. ред. С.Макеева. — К.: Ин-т социологии НАНУ, 2003. — С.116-163.

3 Макеев С.О., Оксамитна С.М. Тенденції становлення середнього класу // Українське суспільство: десять років незалежності. — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2001. — С.286-297.

4 Inglehart R. Modernization and Postmodernization. — Princeton, NJ: Princeton University Press, 1997.

5 Головаха Є. Соціальна типологія особистості // Соціологія: Навч. посібник / За ред. С.О.Макеєва. — К.: Укр. енциклопедія, 1999. — С.189-195.

6 Merton R. Social Theory and Social Structure. — London: Free Press, 1964.

7 Fukuyama F. The social Virtues and the Creation of Prosperity. — New York: Free Press, 1996.

8 Панина Н. Факторы национальной идентичности, толерантности, ксенофобии и антисемитизма в современной Украине // Социология: теория, методы, маркетинг. — 2005. — №4. — С.26-45.

9 Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности. — Л.: Наука, 1979.

10 Ручка А.А. Ценностный подход в системе социологического знания. — К.: Наук. думка, 1985. — С.142-143.

11 Див. докладніше: Головаха Е.И. Трансформирующееся общество. Опыт социологического мониторинга. — К.: Ин-т социологии НАНУ, 1996. — С.11-15.

12 Ручка А.О. Динаміка ціннісних пріоритетів громадян України // Українське суспільство 1994—2004. Моніторинг соціальних змін. — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2001. — С.286-297.

13 Дюркгейм Э. Самоубийство. — М.: Мысль, 1994. — 223-262; Мертон Р. Социальная теория и социальная структура (фрагменты). — К.: Абрис, 1996. — С.81-108; Дарендорф Р. Современный социальный конфликт // Человек и общество: Хрестоматия. — К.: ИС НАНУ, 1999. — С.134; Паніна Н.В. Аномія // Енциклопедія сучасної України — К.: НАН України, 2001. — Том 1. — С.531.

14 Див.: Головаха Е.И., Панина Н.В. Социальное безумие. История, теория и современная практика. — К.: Абрис, 1994. — С.100.

15 Putnem R.D. Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community. — New York: A Touchstone Book, 2001.

16 Див.: Баталов Э.Я. Политическая культура современного американского общества. — М.: Наука, 1990; Политическая культура населения Украины. — К., 1993; Wilson R. The many voices of political cultures / World Politics Journal. — 2000. — V.52. — P.246-273.

17 Паніна Н. Українське суспільство 1992—2006: соціологічний моніторинг. — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2005.

18 Головаха Є., Горбачик А., Паніна Н. Україна та Європа: результати міжнародного порівняльного соціологічного дослідження. — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2006.

19 Купенко О.Д. Общество неравных. — Харьков: Харьк. нац. ун-т им.Н.В.Каразина, 2000.